

Complexnummer: 523722

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

Stationscomplex

Aantal complexonderdelen

3

Monumentnummers van complexonderdelen

523723, 523724, 523725

Woonplaats

Geldermalsen

Gemeente

West Betuwe

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdoject

Genteldijk 5, 4191 LD te Geldermalsen

Complexomschrijving

Inleiding

STATIONS CompleX, bestaande uit drie beschermde onderdelen.

A HOOFDGEBOUW

B BIJGEBOUW

C PERRONOVERKAPPING

Het spoorwegemplacement van Geldermalsen is gelegen aan de westzijde van het dorp, ten zuiden van de Linge en werd in 1884 aangelegd als vervanging voor het oude, in 1868, gebouwde station aan de spoorlijn Utrecht - Waardenburg. Het oude station werd daarna afgebroken als gevolg van een spoorverdubbeling. Het tegenwoordige station waar langs ook de lijn Tiel - Gorinchem is gelegd, scheidt het aan de achterzijde gelegen industriegebied van de dorpskern af.

Complexomschrijving

Het huidige, in 1886 gebouwde, STATION (Geldermalsen II) is een eilandstation met twee gebouwen op het perron temidden van enkele spoorlijnen. De in baksteen opgetrokken (kruisverband) stationsgebouwen zijn uitgevoerd in een overwegend neo-renaissance stijl. Kenmerkend zijn de decoraties in het metselwerk en de vormgeving van onder meer de diverse topgevels. Ter hoogte van de

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

onder-, boven-, en wisseldorpels van de ramen en blindnissen in het gebouw bevinden zich sierbanden in kunststeen. Het zuidelijk gesitueerde gebouw reikt boven de met moderne golfplaten voorziene perronoverkapping uit. De overkapping werd in 1888 verlengd en tevens werd een ijzeren luchtbrug toegevoegd die de twee straten aan weerszijden van het perron met elkaar verbond. De luchtbrug is na 1962 aan de voorzijde door een voetgangerstunnel vervangen, maar aan de achterzijde nog aanwezig tot 2010 (daarna opgenomen in collectie van Museum Buurt Spoorwegen te Haaksbergen). In het hoofdgebouw, het zuidelijk gelegen bouwdeel dat het grootste is van de twee, zijn drie functies ondergebracht: stationshal met plaatskaarten en restauratie. In het gedeelte boven de overkapping houdt het administratieve spoorwegpersoneel kantoor. De bovenste verdieping deed oorspronkelijk dienst als woning. Het bijgebouw is bestemd voor het spoorweg-personeel.

Complexwaardering

STATIONSCOMPLEX, gebouwd in 1886.

- \tVan architectuurhistorisch belang als goed en gaaf voorbeeld van een station uit de tweede helft van de 19de eeuw uitgevoerd in een aan de neo-rennaissance verwante stijl.

- \tVan stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging tussen twee belangrijke sporen, op het traject 's-Hertogenbosch - Utrecht.

- \tVan cultuurhistorisch belang. Het station is van cultuurhistorische waarde als belangrijk element uit de geschiedenis van het openbare vervoer in Nederland, dat zich als gevolg van de mechanisering en standaardisering op stormachtige wijze ontwikkelde. Spooraanleg en stationsbouw drukten vanaf deze tijd een duidelijk stempel op het aanzicht van het Nederlandse landschap. Als voorbeeld van een weinig voorkomend type eilandstation geeft het een typologische ontwikkeling aan van stationsgebouwen eind 19de eeuw.

---

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 523723

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	20 oktober 2003
Kadaster deel/nr	82921/70

<i>Woonplaats*</i>	<i>Gemeente*</i>	<i>Provincie*</i>
Geldermalsen	West Betuwe	Gelderland

<i>Locatiennaam</i>	<i>Locatieomschrijving</i>
Geldermalsen	

<i>Kadastrale gemeente*</i>	<i>Sectie*</i>	<i>Kadastraal object*</i>	<i>Appartement aanduiding</i>	<i>Grondperceel</i>
Geldermalsen	H			1709

*Omschrijving***

Het HOOFDGEBOUW (A) is uitgelegd op een rechthoekige plattegrond en beslaat een aanzienlijk deel van het langgerekte perron. Het hoofdgebouw is voorzien van een samengesteld schilddak, belegd met betonpannen en voorzien van omlopende houten bakgoten. Het dakvlak wordt onderbroken door een hoger opgetrokken drie vensterassen tellend bouwdeel met autonoom schilddak en een twee vensterassen brede dwarsarm met tussen de eindgevels een zadeldak met iets hoger gelegen nok. Het merendeel van het gebouw is anderhalve bouwlaag hoog met een zolder, waarbij ter plaatse van de verdiepingsvloer de perronoverkapping hier als lessenaarsdak uitgevoerd, het gehele pand insluit. De meeste vensteropeningen in de gevels zijn aan de bovenzijde door een segmentboog beëindigd, waarbij de boogvullingen op sommige plaatsen nog met het oorspronkelijke siermetsel- of tegelwerk zijn gevuld. Dit siermetselwerk, dat vooral nog in de geveltoppen voorkomt is in elk boogveld verschillend. De segmentbogen zijn in afwijkende steenkleuren gemetseld en voorzien van in kunststeen uitgevoerde geboorte- en sluitstenen uitgerust met diamantkoppen. Tussen de twee omlopende sierbanden die op de begane grond voorkomen ter hoogte van de segmentbogen, bevindt zich siermetselwerk dat met behulp van gesmoorde bakstenen is uitgevoerd. Ook in sommige blindnissen is siermetselwerk met gesmoorde bakstenen aanwezig. De meeste raam- en deuromlijstingen hebben afgeschuinde zijden met afwisselend gele en gesmoorde profielstenen. De gevels worden beëindigd met een uit vlechtwerk bestaand baksteenfries dat op regelmatige afstanden wordt onderbroken door kunststenen consoles die de goten dragen. Alleen de gevels in het eerder genoemde hogere bouwvolume worden afgesloten met een rondboogfries dat de goten draagt. Het gebouw is voorzien van een omlopende stenen plint en op de hoeken bevinden zich schampstenen. De VOOR- en ACHTERGEVEL zijn nagenoeg aan elkaar identiek. De aanwezigheid van een plateau met ijzeren balustrade, rustend op de overkapping ter plaatse van de dwarsarm en hogere bouwvolume, vormt het grootste verschil. Met uitsluitel van de twee en tweeënehalve bouwlagen tellende bouwvolumen corresponderen telkens drie vensterassen van de voorgevel met een dakkapel. Elk van die dakkapellen is voorzien van een houten pilasteromlijsting en houten wangen en is met een spits leiendakje met een ijzeren bekroning uitgerust. De vensters op de begane grond hebben veelal nieuwe invullingen. De

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

verdieping heeft twee-ruits ramen in de vorm van een liggende rechthoek in een getoogd venster. In het autonome met de nokas evenwijdig aan het spoor liggende hoge schilddak met aan de voor- en achterzijde een Vlaamse gevel, bevinden zich twee schoorstenen op het linkerschild, één op het voorschild, één op het rechterschild en een lage op de nok. De hogere schoorstenen zijn voorzien van omringende banden en ijzeren sierankers. Alleen aan de voorzijde komt links van de dwarsarm een hoge schoorsteen voor en in het rechterschild van het samengestelde dak. De voor- en achterzijde van het hogere bouwdeel heeft een symmetrische, drie vensterassen brede, indeling en wordt benadrukt door een middenrisaliet dat op goothoogte overgaat in een topgevel met een door een decoratief ijzeren element bekroond opzetstuk. Het driehoekige deel van de topgevel wordt begrensd door een opliggend klimmend fries. Een gedeelte van het risaliet onder de topgevel wordt begrensd door in diverse steenkleuren uitgevoerde pilasters op bewerkte consoles waarop de bouwdatum is aangegeven. De middelste gevelopening begane gronds was oorspronkelijk van een brede invulling voorzien. De eerste bouwlaag heeft drie rechthoekige kozijnen met een afsluitende segmentboog aan de bovenzijde. Twee van de ramen hebben een verticale middenstijl met aan weerszijden een tweeruits schuifraam. Het linkerraam is als stolpraam met een tweeruits bovenlicht uitgevoerd. Boven elk van deze ramen bevinden zich twee gekoppelde rechthoekige raampjes met een ijzeren raamhekje en een rondboogvormige afsluiting met siermetselwerk in het boogveld. Boven de middelste raampjes bevindt zich tussen de rondbogen nog een cirkelvormig veld met een vulling van siermetselwerk. Links en rechts hiervan bevindt zich een groot sieranker. De geveltop is van het risaliet gescheiden door een geprofileerde horizontale lijst. In het driehoekig gevelvlak daarboven bevindt zich siermetselwerk in gesmoorde steen en een blindnis met siermetselwerk en een halfcirkelvormige afsluiting. Voor wat betreft de achterzijde zijn ook hier alle ramen vernieuwd, terwijl ook op de verdieping enkele ramen gewijzigd zijn. In de dwarsarm komen op de verdieping (vernieuwde) stolpramen onder tweeruits bovenlichten voor. Het boogveld van het rondboogvormige venster heeft een moderne invulling. De geveltop van de dwarsarm kenmerkt zich door een klimmend fries, een horizontale tandlijst en een opzetstuk met ijzeren bekroning. Deze is bovendien voorzien van een middenpilaster met een ondersteunende console waarop een leeuwepoot is afgebeeld. De LINKER ZIJGEVEL heeft op de begane grond een moderne invulling en dient tegenwoordig als hoofdingang tot het loketgedeelte. De verdieping heeft drie twee-ruits ramen in de vorm van een liggende rechthoek. De RECHTER ZIJGEVEL heeft op perronniveau drie getoogde blindnissen. Het metselwerk van de nissen is met gesmoorde baksteenmotieven gedecoreerd. De verdieping heeft drie ramen als genoemd bij de overige gevels.

Het INTERIEUR van het gebouw is gerenoveerd.

Waardering

STATIONSGEBOUW (A), gebouwd in 1886.

- \tVan architectuurhistorisch belang als goed en gaaf voorbeeld van een stationsgebouw uit de tweede helft van de 19de eeuw uitgevoerd in overwegend neo-renaissance stijl. Het gebouw bezit esthetische kwaliteiten als goede verhoudingen en fraaie detailleringen.

- \tVan stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging tussen twee belangrijke sporen, op het traject 's-Hertogenbosch - Utrecht en Tiel - Gorinchem. Het gebouw vormt een relatie met de overige onderdelen.

- \tVan cultuurhistorisch belang. Als voorbeeld van een weinig voorkomend type eilandstation geeft het een typologische ontwikkeling aan van de stationsbouw in Nederland eind 19de eeuw.

Hoofdcategorie

Subcategorie

Functie

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Transport

Stationsgebouw

Monumentnummer*: 523724

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 oktober 2003
Kadaster deel/nr 82921/66

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Geldermalsen West Betuwe Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Geldermalsen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Geldermalsen H 1708

Omschrijving**

Eenlaags BIJGEBOUW (B).

Noordelijk op het perron gelegen, bevindt zich onder de overkapping een rechthoekig bouwvolume dat evenals het hoofdgebouw in baksteen is opgetrokken en waarin met het station overeenkomstige detailleringen en materiaalgebruik is toegepast. De raam- en deurvullingen zijn op een aantal plaatsen nog origineel (zes-ruits schuiframen en deuren met getoogde enkelruits bovenlichten).

Waardering

BIJGEBOUW bij station (B), gebouwd in 1886.

-\tVan architectuurhistorisch belang als goed en gaaf voorbeeld van een bijgebouw bij een station uit de tweede helft van de 19de eeuw uitgevoerd in overwegend neo-rennaissance stijl.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

-\tVan stedenbouwkundig belang vanwege zijn ligging tussen twee belangrijke sporen, op het traject 's-Hertogenbosch - Utrecht en Tiel - Gorinchem. Het in omvang bescheiden gebouw vormt een relatie met de overige onderdelen.

-\tVan cultuurhistorisch belang. Als voorbeeld van een weinig voorkomend type eilandstation geeft het een typologische ontwikkeling aan van de stationsbouw in Nederland eind 19de eeuw.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

Perrongebouw

Monumentnummer*: 523725

Status rijksmonument
Inschrijving register* 20 oktober 2003
Kadaster deel/nr 82921/73

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Geldermalsen West Betuwe Gelderland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Geldermalsen

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Geldermalsen H 3361

Omschrijving**

PERRONOVERKAPPING (C), met een licht gebogen kapvorm onderbroken in het midden door het hoofdgebouw. De perronoverkapping is van het standaardtype voor een station van de tweede klasse van de Staatsspoorwegen en is tegenwoordig geheel met golfplaten belegd. Deze golfplaten rusten op ijzeren profielbalken die evenwijdig aan de sporen lopen. Dwars op de sporen wordt de overkapping gedragen door drieëntwintig driedelige Polonçauspanten waarvan steeds het middelste het grootste is. Elk van de spanten wordt gedragen door een viertal gietijzeren kolommen, voorzien van een gedeeltelijk gecanneleerde schacht. In totaal zijn er dus tweeën negentig kolommen die de spanten ondersteunen. Aan weerszijden van de bebouwde gedeelten van het perron bevinden zich in totaal tweemaal twaalf kolommen waarvan de ijzeren liggers aan de bebouwde zijde rusten op bewerkte kunststenen voluutvormige consoles, die zich ter hoogte van de segmentbogen in het muurwerk bevinden. Totaal zijn er honderdzestien gietijzeren kolommen. Hiervan zijn er vier ten behoeve van de in 1888 gebouwde luchtbrug verwijderd. De kolommen zijn voorzien van de naam van de fabriek en van een datering ("LJ ENTOV & Co., 's Hage 1885" = de bekende ijzergieterij van L.J. Enthoven). In 1888 werd de perronoverkapping verlengd.

Waardering

PERRON-OVERKAPPING (C), gebouwd in 1886.

-\\tVan architectuurhistorisch belang als goed voorbeeld van een perron-overkapping uit de tweede helft van de 19de eeuw.

-\\tVan stedenbouwkundig belang vanwege de ligging van het station met perron-overkapping tussen twee belangrijke sporen. De perron-overkapping vormt een relatie met de overige onderdelen.

-\\tVan cultuurhistorisch belang. Als voorbeeld van een weinig voorkomend type eilandstation met perron-overkapping geeft het een

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

typologische ontwikkeling aan van de stationsbouw eind 19de eeuw in Nederland.

Hoofdcategorie

Handelsgebouwen, opslag- en transportgebouwen

Subcategorie

Transport

Functie

Perronoverkapping